

Bokinspiration för skolor och bibliotek

Tänk om ...

100 femåringar skapar berättelser och bilder

”

*Det är roligt att gå i skogen. Man kan hitta svampar där,
Och det gillar spindlar!
Vi kan spinna klistriga nät och svinga oss hem. Vi flyger hem!
Men bakom en stor sten sitter en dum fluga ...*

Det här är BOKOMOTIVET!

BOKOMOTIVET är ett samarbete mellan huvudbiblioteket, de fem kunddelsbiblioteken, bildpedagog/scenograf samt förskolepedagoger i Sandvikens kommun tillsammans med författaren Lena Sjöberg. Projektet pågick under hösten 2013 och avslutades med en stor gemensam utställning på Kulturcentrum/huvudbiblioteket i Sandviken, med start på Barnkonventionsdagen 20 november.

Syftet med projektet BOKOMOTIVET var att med hjälp av en vald bilderbok stöja barnens språkutveckling, läslust, fantasi och kreativitet. Och senare låta bokens författare och läsare mötas. Projektet utgår från [Barnkonventionen](#)¹ och [Läroplanen för förskolan](#)² (Lpfö-98 rev. 2011).

BOKOMOTIVET, kort upplägg:

- Förskolan besökte sitt närmaste bibliotek vid två tillfällen (sep-okt.). Genom inspiration utifrån en bilderbok fick barnen skapa en berättelse (med hjälp av iPad), och senare bilder till berättelsen.
- Mellan träffarna har barnen arbetat vidare med boken på sin förskola.
- Alla barn som deltog i projektet fick ett varsin exemplar av boken.
- Projektet avslutades med en bokfinal/vernissage där barnen fick möta författaren Lena Sjöberg och se en utställning av sina egna skapelser på biblioteket (nov-dec.)

Barnkonventionen artikel 31: Barn har rätt till lek, vila och fritid samt rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

1 <http://barnkonventionen.se/fns-konvention-for-barns-rattigheter/>

2 <http://www.skolverket.se/om-skolverket/visa-enskild-publikation>

Tänk om ...

Boken vi valde hette **Tänk om...** och författare/illustratör är **Lena Sjöberg** som är född och uppvuxen i Sandviken. Boken är poetisk, på rimmad vers, och varje uppslag beskriver ett djur och dess unge. Bland bokens bilder finns mycket att upptäcka... Ja, de berättar minst lika mycket som texten!

” *Tänk om vi var getingar som ingen tyckte om
Och människor skrek och viftade åt oss vart än vi kom
Och vi fick söka skydd i garagets mörka vrå
Och bygga oss ett getingbo, dit ingen kunde nå
På natten fick jag surra tyst och stillsamt trösta dig
För du var rädd för flugsmällor och giftig getingspray
Det är väl inte konstigt, när man blir bortstött så
Att man blir arg och ledsen och vill stickas då?*

Vi valde också boken eftersom den upplevdes som könsneutral, samt att de flesta barn kan identifiera sig med något av djuren. Den ger även inspiration till olika slags samtal - och till att använda sin fantasi och fortsätta berätta!
Tänk om ... Vad som helst kan hända!

TIPS!

- **Tänk om ...** är ingen bok som man behöver läsa från pärm till pärm. Läs en berättelse taget - vad fastnar barnen för i berättelsen?
- Det finns många olika områden i boken att arbeta vidare med: Spindlar, dinosaurier, fåglar, kärlek, vänskap, rädsla, rim, olika begrepp som stor/liten
- Avsett tid för att samtala om det lästa
- Dramatisera en vald del – gör en egen pjäs
- Lek bokens innehåll, rollekar är språkutvecklande
- Gör egna berättelser och bilder till berättelsen
- Bygg modeller
- Ordpåsar – vilka nya ord har jag lärt mig?
- Använd ny teknik (Astrakan erbjuder: [Berätta med iPads i förskolan](#))

Så här gjorde vi!

TRÄFF 1

Under barnens första biblioteksbesök så ville vi skapa en bra stämning. Vi började med att berätta vad som skulle hända, och vi hade förberett några lekar. Sedan samlades vi i soffan kring boken **Tänk om ...** och läste en av djurberättelserna högt. Vi berättade att alla barn skulle få boken i gåva att ta hem!

Sedan undrade vi om barnen ville skapa en berättelse själva, precis som en riktig författare - och det ville dom! Den skulle börja med *Tänk om ...* och den skulle handla om det djur vi nyss läst - *resten var upp till barnen!*

Det blev naturligtvis olika berättelser på de olika biblioteken. Allt ifrån spindlar till grisar, harpaltar, myggor och dinosaurier...

Barn är olika. Att vara lyhörd och utgå från barnen och deras olika personligheter har varit väldigt viktigt. En del barn hade väldigt lätt att för att prata och komma på detaljer till berättelsen, medan andra hellre ville lyssna och iaktta. Det är helt ok!

En berättarstund ska vara rolig!

TIPS!

Vill du prova att skapa berättelser tillsammans med barn?

Yngre barn, som ännu inte läst sig läsa och skriva, kan ändå skapa härliga fantasifulla berättelser - om det finns en vuxen som leder dem. Utgå till exempel från ett givet tema, med givna ramar, ställ frågor och hjälp dem att skriva ned berättelsen. Bra tankar och idéer finns i boken **Berättarverkstad med barn – en handbok** (2011) med författaren **Kerstin Lundberg Hahn**.

Med hjälp av iPads och appen [Book Creator](#) går det lätt att göra egna berättelser.

Stör inte – arbete pågår!

Tillbaka igen på förskolan så fick barnen fortsätta att jobba med boken

Tänk om ... De läser boken både hemma och på förskolan. Dessutom skickade biblioteket ut barnens egen *Tänk om* - berättelse, och den blev mycket populär att läsa.

Grisar i papper-maché, spindlar i lera eller egna sånger om djur; att fantisera vidare utifrån en bilderbok och själv skapa berättelser, bilder eller dramatiseringar fördjupar både förståelse och ger en större upplevelse!

På en av förskolorna lät man barnen själva få berätta för sina kompisar om sin upplevelse på biblioteket, att agera "ambassadörer". Det fick även de övriga barnen intresserade av att skapa berättelser – med ledning av sina kompisar!

Förskolan ska bland annat se till att barnen utvecklar:

- intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa.
- Sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång, musik, dans och drama (*Lpfö -98 rev. 2011*).

Ur pedagogernas utvärdering:

*... Boken **Tänk om ...** har varit rolig att läsa, den har gett många roliga samtal! Vi har språk som fokus, så därför har projektet passat oss mycket bra!*

... Barnen har tyckt att det har varit roligt att gå till biblioteket och göra roliga saker. Även föräldrarna har varit nöjda med projektet.

... Vi kan verkligen se att BOKOMOTIVET har inspirerat barnen ännu mer i sitt ritande och i att vilja göra egna berättelser. Barnen har fantiserat en hel del om allt möjligt!

LÄSTIPS!

Använd bilderboken som en självklar del i den pedagogiska verksamheten. Läs till exempel: Edwards, Agneta: *Bilderbokens mångfald och möjligheter* (2013).

”En konstnär är en sån som skapar bilder ”

TRÄFF 2

Nu var det dags för ett kreativt återbesök på bibblan! Blygheten var som bortblåst och förväntningarna höga bland barnen. Vi började med att läsa barnens egen berättelse igen, och den kände alla igen vid det här laget. Men barnen var överens om att det saknades något med berättelsen... *Vadå?* Jo, BILDER!

Vilken tur att det fanns en konstnär och en scenograf på plats – de är ju superbra på att både skapa bilder och rum med hjälp av olika saker och material!

Många barn visste direkt vad för bilder de ville göra till sin text, medan andra blev så inspirerade av berättelsen att de ville fortsätta på den – och skapa nya bilder!

Det viktiga var ju inte slutprodukten, utan att barnen fick skapa fritt utifrån egna idéer och förmågor. Och barnen gillade verkligen ”skapandeprocessen”!

APPTIPS!

Ett bland barnen uppskattat program (iPad) var **Ritplatta**. ”Målarlådan” innehåller bland annat kitor, tuschpennor, ritpennor, penselfärg och stämplar.

Bokfinal - Vernissage med författarbesök!

Äntligen dags att träffa författaren Lena Sjöberg! Det blev spännande möten under dagarna tre, då Lena åker runt och tittar på barnens olika utställningar på biblioteken.

Och som det anstår en vernissage så bjöds det på saft och tillugg, samt en och annan kram och autografer.

Lena samlade också alla barn under en halvtimme för att berätta om hur det gick till att göra boken **Tänk om ...** Som tack får Lena några exemplar av barnens berättelser i gåva!

Barnen på förskolan hade tidigare fått ett uppdrag:

Vem är Lena Sjöberg?

Hur ser hon ut egentligen?

Här är några av barnens porträtt 😊

Från idé till färdig bok!

Barnen sitter helt koncentrerade och lyssnar när Lena Sjöberg ger en grundlig lektion i hur boken **Tänk om ...** blev till.

I Lenas spännande, prickiga låda ryms ALLT som var nödvändigt för att skapa text och bilder till boken.

Att skapa en text...

Fantasi är bra att ha! För Lena började det med en fråga som hennes son ställde:

Hur är det att vara någon annan än den man egentligen är?

”*Tänk om... stor vore liten, och liten stor?*”

Att skapa bilder...

När texten är klar är det dags att skapa bilder, eller *illustrationer*. Ett tips är att titta på andra bilder (innan man börjar rita), eller titta direkt på hur något eller någon ser ut. Sedan gör man en *skiss*... ”Vi låtsas nu att min låda inte är en låda, utan ett bord och att det är ett genomskinligt bord, med en lampa över som skissen lyser igenom, då kan jag rita av mina grisar!” Det kallas att *kalkera*.

” *Ett papper med färg känns vänligare att måla på!*

Att färglägga...

Sedan ska bilderna målas, gärna med en färg som det går det bra att måla över om något går fel... Det finns många olika slags penslar, smala och breda. Färgerna blandas på en *palett*.

Det finns också olika papper, som förslagsvis *akvarellpapper*. Därefter görs en *synops*: Små rutor, nästan som serierutor, där man planerar var text och bild ska vara.

Men Lena, hur kommer bilden in i boken?

1. Jo, först fotograferar man av bilden med en speciell kamera, och därefter läggs den in i datorn. Nu går det bra att fortsätta jobba med bilden. Och även texten. Så resten av boken görs klart i datorn!
2. Sedan skickas boken till ett *tryckeri*, där finns jättestora maskiner som gör bokens *omslag* och trycker bilden på en hård kartong, och en annan maskin trycker sidorna och den tredje viker själva omslaget.
3. Sedan finns en stor "symaskin" som syr och håller ihop sidorna med omslaget. Nu får jag ett "provtryck" från tryckeriet . Det är en mjuk, böjlig bok. Med provtrycket går det att upptäcka att något är fel i boken, t.ex. om en färg inte stämmer. Ett *original* är väldigt ömtåligt. Det får man inte peta på, till exempel om man har ätit falukorv och makaroner innan!

Det är verkligen mycket att tänka på... Inte konstigt att det kan ta ett helt år att göra en bok!

Tips: Gör en lista eller en *språkpåse* med alla nya ord som Du lärt dig!

Tack till alla barn och pedagoger i Sandvikens kommun som ville vara med i BOKOMOTIVET!

BOKOMOTIVET är ett läsfrämjande projekt som genomförts med stöd från Sigrid Göranssons stiftelse och Statens Kulturråd.

Vill du veta mer om projektet BOKOMOTIVET?
Kontakta projektansvarig Eva Norrbelius Coleman, mobil: 070-253 99 14,
E-post: eva.norrbelius.coleman@sandviken.se

